

04/17**Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu
Akademie věd České republiky**

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2004 pod číslem 04/17. Kontrolní akci řídil a kontrolní závěr vypracoval člen Nejvyššího kontrolního úřadu Ing. Jan Vedral.

Cílem kontroly bylo prověřit správnost výkazů předkládaných Akademií věd České republiky jako podklad pro závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu.

Kontrole byly podrobeny činnosti, které jsou předmětem účetnictví a mají vliv na hodnotu kontrolovaných konečných zůstatků účtů v účetní závěrce Akademie věd České republiky k 31. 12. 2003 jako podkladu pro závěrečný účet kapitoly 361 – Akademie věd České republiky za rok 2003, včetně souvisejících skutečností v letech 1998 – 2002.

Kontrolu provedla v době od června 2004 do prosince 2004 skupina kontrolujících NKÚ z odboru finančního auditu.

Kontrola byla provedena u Akademie věd České republiky (dále jen „AV ČR“).

AV ČR podala proti kontrolnímu protokolu námitky, které byly vypořádány rozhodnutím vedoucího skupiny kontrolujících.

K o l e g i u m NKÚ na svém III. zasedání, konaném dne 7. února 2005,
s c h v á l i l o usnesením č. 5/III/2005
k o n t r o l n í z á v ě r v tomto znění:

Úvod

AV ČR byla zřízena zákonem č. 283/1992 Sb., o Akademii věd České republiky, který byl změněn zákonem č. 220/2000 Sb., o změnách některých zákonů v souvislosti s přijetím zákona o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, a zahájila svou činnost dnem 31. 12. 1992. AV ČR uskutečňuje výzkum a vývoj prostřednictvím svých pracovišť. AV ČR zřizuje svá pracoviště jako státní příspěvkové organizace. K 31. 12. 2003 byla AV ČR soustavou 57 vědeckých ústavů a 6 servisních pracovišť.

Poznámka: Všechny právní předpisy uváděné v tomto kontrolním závěru jsou aplikovány ve znění platném pro kontrolované období.

I. Skutečnosti zjištěné při kontrole

Nesprávnosti byly identifikovány dle jednotlivých položek účetní závěrky k 31. 12. 2003 s ohledem na jejich obsahové vymezení dle § 4 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, (dále jen „zákon o účetnictví“) a dle vyhlášky Ministerstva financí č. 505/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou územními samosprávnými celky, příspěvkovými organizacemi, státními fondy a organizačními složkami státu.

V souladu s § 20 a § 29 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), a vyhláškou MF č. 16/2001 Sb., o způsobu, termínech a rozsahu údajů předkládaných pro hodnocení plnění státního rozpočtu, rozpočtů státních fondů a rozpočtů územních samosprávných celků, je cílem získávání údajů účetních závěrek za jednotlivé organizační složky státu a příspěvkové organizace jejich další zpracování v následné víceetapové agregaci, pro kterou je důležitým předpokladem obsahová

stejnorodost a správnost vymezených položek účetní závěrky a tím srovnatelnost vykazování v účetní závěrce.

Výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu správců kapitol, jimi zřízených organizačních složek státu a státních fondů (dále jen „Výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu“), členěný dle jednotlivých položek, použitý v souvislosti s výkazem Rozvaha organizačních složek státu, územních samosprávných celků a příspěvkových organizací (dále jen „Rozvaha“) poskytuje současně také informace, které umožňují uživateli účetních výkazů posoudit změny stavu struktury aktiv a závazků, tzn. změny jednotlivých položek výkazu Rozvaha.

1. Údaje vykazované v účetní závěrce k 31. 12. 2003

U kontrolované osoby bylo ověřováno, zda účetní závěrka podává věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví k 31. 12. 2003.

Tabulka č. 1 – Údaje z výkazu Rozvaha k 31. 12. 2003

(v tis. Kč)

Aktiva		Pasiva	
Stálá aktiva	6 343,19	Vlastní zdroje	18 815,04
Oběžná aktiva	15 193,40	Cizí zdroje	2 721,56
Aktiva celkem	21 536,60	Pasiva celkem	21 536,60

Tabulka č. 2 – Údaje z Výkazu pro hodnocení rozpočtu k 31. 12. 2003

(v tis. Kč)

	Rozpočet po změnách	Výsledek od počátku roku
Rozpočtové příjmy	25 000,00	2 356,54
Rozpočtové výdaje	3 670 229,00	3 647 468,71
Saldo příjmů a výdajů	-3 645 229,00	-3 645 112,17

2. Kontrolou zjištěné nedostatky

Celková nesprávnost v účetní závěrce AV ČR k 31. 12. 2003 v údajích, které jsou podle vyhlášky č. 419/2001 Sb., o rozsahu, struktuře a termínech údajů předkládaných pro vypracování návrhu státního závěrečného účtu a o rozsahu a termínech sestavení návrhů závěrečných účtů kapitol státního rozpočtu, a vyhlášky č. 16/2001 Sb. předávány k další agregaci pro zpracování závěrečného účtu, je zobrazena v tabulce č. 3. Tabulky č. 4 a č. 5 ukazují celkovou nesprávnost tak, jak byla zjištěna za jednotlivé výkazy účetní závěrky k 31. 12. 2003.

Tabulka č. 3 – Celková nesprávnost v účetní závěrce AV ČR k 31. 12. 2003

(v Kč)

Rozvaha	Výkaz o plnění rozpočtu	Celková nesprávnost v absolutní hodnotě
15 855 099,20	820,00	15 855 919,20

Tabulka č. 4 – Celková nesprávnost ve výkazu Rozvaha k 31. 12. 2003

(v Kč)

	Celková nesprávnost v absolutní hodnotě
Stálá aktiva	83 158,00
Oběžná aktiva	0,00
Aktiva celkem	83 158,00
Vlastní zdroje	13 050 388,20
Cizí zdroje	2 721 553,00
Pasiva celkem	15 771 941,20
Celkem za výkaz	15 855 099,20

Tabulka č. 5 – Celková nesprávnost ve Výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu k 31. 12. 2003 (v Kč)

	Celková nesprávnost v absolutní hodnotě
Běžné výdaje	0,00
Kapitálové výdaje	0,00
Výdaje celkem	0,00
Nedaňové příjmy	410,00
Kapitálové příjmy	410,00
Příjmy celkem	820,00
Celkem za výkaz	820,00

2.1 Úplnost sestavení a náležitosti účetní závěrky dle zákona o účetnictví

Účetní závěrka AV ČR k 31. 12. 2003 nebyla úplná. Příloha účetní závěrky k 31. 12. 2003 nebyla za účetní jednotku AV ČR sestavena, čímž AV ČR porušila ustanovení § 18 odst. 1 zákona o účetnictví.

AV ČR porušila ustanovení § 18 odst. 2 zákona o účetnictví tím, že:

- u výkazů sestavených v rámci účetní závěrky k 31. 12. 2003 uvedla chybný název účetní jednotky. U Rozvahy a Výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu byla jako název vykazující jednotky uvedena Kancelář AV ČR (dále jen „KAV ČR“), tj. vnitřní organizační jednotka AV ČR, a jako název nadřízeného orgánu AV ČR. U ostatních výkazů předkládaných v rámci účetní závěrky kapitoly 361 – AV ČR (Příloha účetní závěrky příspěvkových organizací, Výkaz zisku a ztráty a Rozvaha příspěvkových organizací) byla jako název vykazující jednotky uvedena Kancelář AV ČR – sumář PO a název nadřízeného orgánu KAV ČR;
- u výkazů sestavených v rámci účetní závěrky k 31. 12. 2003 neuvedla právní formu účetní jednotky, účel, pro který byla účetní jednotka zřízena, a okamžik sestavení účetní závěrky;
- účetní závěrka AV ČR sestavená k 31. 12. 2003 nebyla podepsána statutárním orgánem (vedoucím organizační složky státu).

Shodné nedostatky vykazovala i účetní závěrka sestavená k 31. 12. 2001 a k 31. 12. 2002.

2.2 Hlavní příčiny zjištěných nesprávností v účetní závěrce k 31. 12. 2003

Na celkové nesprávnosti AV ČR se podílelo nadhodnocení, podhodnocení a neprůkaznost zůstatku jednotlivých položek příslušného výkazu účetní závěrky. K těmto nesprávnostem docházelo porušováním zákona o účetnictví, rozpočtových pravidel, vyhlášky č. 505/2002 Sb., opatření MF čj. 283/76 104/2000 a dalších předpisů. Např.:

U AV ČR se na celkové nesprávnosti podílely zejména následující skutečnosti:

- neprůkaznost vykazovaného stavu majetku a závazků ve výkazu Rozvaha ve výši 2 727 214,00 Kč vznikla neprovedením inventarizace veškerého majetku a závazků. Inventarizace veškerého majetku a závazků dle § 29 odst. 1 zákona o účetnictví nebyla provedena ani v letech 2001 a 2002;
- neprůkaznost vykazovaných údajů ve výkazu Rozvaha ve výši 13 005 795,20 Kč vznikla tím, že AV ČR u 105 účetních dokladů neprokázala, že byly opatřeny podpisovým záznamem osoby odpovědné za účetní případ nebo podpisem osoby odpovědné za jeho zaúčtování, tzn. neprokázala všechny povinné skutečnosti účetních dokladů stanovené v § 11 zákona o účetnictví, a proto nelze tyto účetní doklady považovat podle § 33a za průkazné účetní záznamy;
- nadhodnocení účtu 028 – Drobný dlouhodobý hmotný majetek a podhodnocení účtu 022 – Samostatné movité věci a soubory movitých věcí ve výkazu Rozvaha o 82 960,00 Kč vzniklo zaúčtováním majetku s pořizovací cenou vyšší jak 40 tis. Kč na účet 028 – Drobný dlouhodobý hmotný majetek, i když měl být v souladu s vyhláškou č. 505/2002 Sb. účtován

na účtu 022 – Samostatné movité věci a soubory movitých věcí. Jelikož nesprávné účtování majetku nebylo odhaleno v rámci inventarizace majetku k 31. 12. 2003, AV ČR tím porušila § 29 odst. 1 zákona o účetnictví a § 8 odst. 3 a 6 vyhlášky č. 505/2002 Sb.;

- podhodnocení účtu 902 – Fond oběžných aktiv a nadhodnocení účtu 964 – Saldo výdajů a nákladů ve výkazu Rozvaha o 39 103,00 Kč vzniklo nesprávným provedením účetních oprav na vrub účtu 902 – Fond oběžných aktiv. Tím došlo k porušení § 8 odst. 1, 2 zákona o účetnictví a k porušení opatření MF čj. 283/76 104/2000. V celém kontrolovaném období AV ČR v rozporu s opatřením MF čj. 283/76 104/2000 používala účtu 902 – Fond oběžných aktiv k provádění účetních oprav.

3. Neprůkaznost účetnictví

Kontrolovaná osoba porušila § 8 odst. 1 zákona o účetnictví v platném znění pro rok 2003, který účetním jednotkám stanoví povinnost vést účetnictví správné, úplné, průkazné, srozumitelné, přehledné a způsobem zaručujícím trvalost účetních záznamů. V § 8 odst. 4 zákona o účetnictví je stanoveno, že účetnictví účetní jednotky je průkazné, jestliže všechny účetní záznamy tohoto účetnictví jsou průkazné a účetní jednotka provedla inventarizaci.

U AV ČR bylo zjištěno, že ne všechny účetní záznamy v účetnictví byly průkazné a účetní jednotka neprovedla inventarizaci veškerého majetku a závazků (viz bod 2.2 kontrolního závěru). Na základě výše uvedených skutečností účetnictví AV ČR za rok 2003 nebylo dle § 8 odst. 1 a 4 zákona o účetnictví průkazné ve výši:

– hodnota aktiv/pasiv ve výši	21 536,59 tis. Kč,
– hodnota příjmů ve výši	2 356,54 tis. Kč,
– hodnota výdajů ve výši	3 647 468,71 tis. Kč.

4. Neprovedení účetních zápisů o skutečnostech, které jsou předmětem účetnictví

AV ČR neocenila a do účetnictví nezavedla pozemky, se kterými byla k 31. 12. 2003 příslušná hospodařit. Právo hospodaření k výše uvedeným pozemkům měla AV ČR již od roku 1997. Na základě těchto skutečností vykazovala AV ČR v účetní závěrce ve výkazu rozvaha k 31.12. 2003 účet 031 – Pozemky roven nule, ač ve skutečnosti měl mít nenulový konečný zůstatek, a zároveň došlo k podhodnocení účtu 901 – Fond dlouhodobého majetku. Tím AV ČR v roce 2003 porušila § 8 odst. 3 zákona o účetnictví a v rozporu s § 8 odst. 1 zákona o účetnictví nevedla úplné účetnictví.

5. Nesprávná aplikace účetních metod a postupů účtování

AV ČR nesprávně aplikovala účetní metody stanovené pro oceňování a účtování dlouhodobého majetku a postupy účtování pohledávek a závazků.

AV ČR v průběhu účetního období neúčtovala o závazcích vůči dodavateli při vzniku závazku, ale proúčtovala fakturu v okamžiku jejího zaplacení bez použití účtu 321 – Dodavatelé. AV ČR dále v průběhu účetního období nepředepisovala příjmy účtované na účet 235 – Příjmový účet za použití účtu 315 – Pohledávky za rozpočtové příjmy, ale účtovala přímo ve výši inkasovaných příjmů. Při účtování o přidělu do rezervního fondu v souladu s § 47 zákona o rozpočtových pravidlech AV ČR neúčtovala o tvorbě rezervního fondu na vrub účtu 346 – Nároky na dotace a ostatní zúčtování se státním rozpočtem.

6. Porušení rozpočtové kázně

V roce 2003 AV ČR neoprávněně použila prostředky státního rozpočtu ve výši celkem 2 923 077,52 Kč. V rozporu s § 25 rozpočtových pravidel realizovala výdaje rozpočtových prostředků před provedením příslušného rozpočtového opatření nad výši rozpočtovanou k datu realizace výdaje. Rozpočtová pravidla v § 44 definují tuto skutečnost jako neoprávněně použití prostředků státního rozpočtu.

7. Vnitřní kontrolní systém

S ohledem na zjištění uvedená v tomto kontrolním závěru není možné systém finanční kontroly, který byl v roce 2003 na AV ČR zaveden a udržován, hodnotit jako dostatečně způsobilý prostřednictvím vnitřního kontrolního systému včas zjišťovat, vyhodnocovat a minimalizovat rizika související s činnostmi, které jsou předmětem účetnictví, a prostřednictvím průběžné a následné kontroly prověřovat včasnost a spolehlivost informování vedoucího orgánu veřejné správy o nakládání s veřejnými prostředky, o prováděných operacích a o jejich průkazném účetním zpracování.

V účetní jednotce AV ČR nebyl pro rok 2003 zpracován vnitřní předpis dle § 33a odst. 9 zákona o účetnictví. Pravomoc a odpovědnost nebyly stanoveny pro účtový rozvrh, inventurní soupisy a účetní závěrku. Současně nebyly zpracovány podpisové vzory osob odpovědných za zaúčtování účetních dokladů, účtový rozvrh, inventurní soupisy a účetní závěrku. Podpisové vzory osob odpovědných za účetní případ byly zpracovány v nedostatečném rozsahu.

II. Vyhodnocení

1. Věrohodnost účetní závěrky k 31. 12. 2003

V souladu s doporučením mezinárodních kontrolních standardů INTOSAI – International Organization of Supreme Audit Institutions (mezinárodní organizace nejvyšších kontrolních institucí) byla nejvyšší možná míra špatné evidence, kterou uživatelé účetních výkazů mohou shledávat jako ještě přijatelnou, stanovena jako 2 % z hodnoty výdajů. Vzhledem k rozsahu zjištěné celkové nesprávnosti v účetní závěrce AV ČR a k jejímu porovnání se stanovenou nejvyšší možnou mírou špatné evidence (hladinou významnosti) je zřejmé, že účetní závěrka AV ČR podává ve všech významných ohledech věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví za účetní období roku 2003 v souladu se zákonem o účetnictví a příslušnými předpisy.

Tabulka č. 6 – Hladina významnosti a celková nesprávnost

(v tis. Kč)

Způsob určení hladiny významnosti	Hladina významnosti	Celková nesprávnost v absolutní hodnotě
2 % z výdajů vykázaných ve výši 3 647 468,71	72 949,37	15 855,92

2. Porušení rozpočtové kázně

Porušení rozpočtové kázně ve smyslu § 44 rozpočtových pravidel bylo zjištěno v celkové výši 2 923 077,52 Kč.

3. Závěrečný účet kapitoly 361 – Akademie věd České republiky za rok 2003

Účetní závěrka AV ČR podává ve všech významných ohledech věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví za účetní období roku 2003 v souladu se zákonem o účetnictví a příslušnými předpisy, a je proto spolehlivým podkladem pro sestavení závěrečného účtu kapitoly státního rozpočtu dle vyhlášky č. 419/2001 Sb. Všechny výše uvedené zjištěné nesprávnosti u kontrolované osoby byly v závěrečném účtu agregovány v číselných sestavách.

Celková nesprávnost v závěrečném účtu je ve výši 15 855 919,20 Kč. Z toho:

- nesprávnost ve výkazu Rozvaha organizačních složek státu 15 855 099,20 Kč;
- nesprávnost ve Výkazu o plnění rozpočtu 820 Kč.

Vzhledem ke zjištěným nesprávnostem v účetní závěrce AV ČR je nezbytné, aby zabezpečila provedení odpovídajících oprav ve svém účetnictví, které by odstranily výše popisované nedostatky.

V rozporu s vyhláškou MF č. 419/2001 Sb. neobsahuje předložený závěrečný účet kapitoly 361 – AV ČR sestavu č. 7 – Příloha organizačních složek státu, územních samosprávných celků a příspěvkových organizací – sumář za organizační složky státu.

Některé informace uvedené v závěrečném účtu kapitoly 361 – AV ČR za rok 2003 a ve finančních výkazech, které byly přílohou k závěrečnému účtu, byly matoucí a nepřesné. Například v řadě případů kontrolovaná osoba nesprávně označovala organizační složku státu názvem KAV ČR místo správného AV ČR. Tím dochází k nejasnostem, které informace uvedené v závěrečném účtu kapitoly 361 – AV ČR se týkají účetní jednotky AV ČR a které její vnitřní organizační jednotky KAV ČR. Cílem závěrečného účtu by však mělo být podání úplných a pravdivých informací v potřebném rozsahu a s dostatečnou vypovídací schopností.